

ЕКОНОМІКА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА І АПК

УДК 331.5

СІЛЬСЬКЕ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ НА РИНКУ ПРАЦІ

Л.О.БОЙКО -к.с.-г.н, Херсонський ДАУ

Складні умови сьогодення в Україні віддзеркалюють динаміку формування нової державності, основними особливостями якої є створення нової політичної системи і трансформація централізовано планової економіки у ринкову. Трансформація ЕКОНОМІКИ - це процес мало вивчений, який не має жодної теорії переходу, опрацьованих оптимальних шляхів і чітко визначених кінцевих результатів. Тому відбувається віл вкрай суперечливо і негативно впливає на усі сфери життєдіяльності суспільства.

Однак слід відокремлювати ситуацію на ринку праці для сільського населення від ситуації в містах. Ця різниця пов'язана з докорінними відмінностями міста від села . Вік сільського населення значно старіший за міське. Частина населення непрацездатного віку в селах України становить 29,2% що на 93% вище ніж в містах. На демографічну ситуацію в сільських місцевостях України впливає також регіональний фактор. Так, частка селян пенсійного віку в різних областях України значно відрізняється:: наприклад, в Закарпатській області вона становить 17.2%, Херсонській-19, 9%, Вінницькій -26.6%, а в Чернігівській - 29,4%.

Проблема безробіття для сільського населення, абсолютно нова. Ще недавно сільськогосподарські підприємства відчували постійну нестачу кадрів. Всі пам'ятають виїзди міського населення на допомогу сільському господарству практично протягом всього рою/. В даний час безробіття на селі практично перестало бути вдивовижку. Реально безробітними вважаються мешканці працездатного віку, які зареєстровані районним центром зайнятості, активно шукають роботу і негайно готові до неї пристати.

Рівень безробіття серед сільського населення висом 15 років і старше складає 6%, серед населення працездатного віку -8%, причому 6% з них ті, хто намагаються знайти роботу, і 2% - хто роботу не шукають. Слід зауважити хоча рівень безробіття серед

працездатного сільською населення не дуже високий -8%, а в молодіжних вікових групах він у 2 рази вищий. Рівень безробіття серед сільської молоді віком 20-24 роки складає 19%, 25-28 років – 15%. Близько половини всіх безробітних сільської місцевості (46%) становлять молоді люди віком до 28 років.

Рівень безробіття визначається не тільки специфікою різних областей, але й відповідністю якості робочої сили попиту на неї.

Найнижчий рівень безробіття спостерігається серед економістів (1%), лікарів (2%), педагогів (2%), агрономів і зоотехніків (3%). Значно вищий рівень безробіття серед тваринників (5%), працівників сфери культури (5%), працівників сфери обслуговування (6%). Найвищий рівень безробіття, що перевищує середній по масиву, серед механізаторів - 9% та інженерів - 10%. Рівень загрози безробіття серед працюючого сільського населення складає 37%.

Безробіття загрожує більш ніж кожному третьому спеціалісту наведених професій. Серед працюючих працівників культури загрозу безробіття відчуває 57% спеціалістів. Слід відмітити, що можливість працевлаштування в разі втрати роботи для спеціалістів названих професій є мінімальною. Агрономи, зоотехніки, тваринники працівники культури, яким загрожує безробіття не мають шансів працевлаштуватися за фахом.

Тільки кожен 20-й лікар та педагог, яким загрожує безробіття, мають шанс влаштуватися за спеціальністю. Серед економістів, механізаторів і інженерів має можливість працевлаштуватися за спеціальністю приблизно кожен 10-й з тих, хто втратив роботу.

Можна припустити що морально-психологічна атмосфера в трудових колективах, де кожному другому загрожує безробіття, не може сприяти процесу реформування, творчості та пошуку. Побювання втратити роботу – невіддільна складова частина життя українських селян. В цьому ракурсі стає зрозумілий той факт, що тільки 39% працюючих селян задоволені своєю роботою. Головною причиною незадоволеності своєю роботою сільські жителі називають низьку заробітну плату (88%). Друга причина незадоволеності роботою є важка фізична праця -33%. Від 12% до 17% сільських робітників називають причиною незадоволеності своєю роботою незадовільну організацію праці, довготривалість робочого дня, нерегулярність надання вихідних днів та відпусток, відсутність перспективи кваліфікаційного зростання, нерівномірність навантаження залежно від пори року.

Отже, ситуація на ринку праці в селах за останні роки значно змінилася. Переважна більшість працездатного населення, яка Сула раніше зайнята в різних галузях народного господарства,

сьогодні зайнята в особистому підсобному господарстві. В першу чергу, це викликано кризою в економіці України в цілому і сільськогосподарського виробництва зокрема. Сільські жителі, зайняті в особистому підсобному господарстві витрачають для участі у трудовому процесі не менше, а навіть дещо більше часу, ніж офіційно зайнята частина населення.

І сьогодні проблема безробіття на селі заявляє про себе на всю потужність, рівень безробіття серед працездатних сільських жителів складає 8%. Найбільший прояв безробіття серед сільської молоді : кожен другий сільський безробітний - молода людина віком 15-28 років

Головне, що слід здійснити в Україні, на думку Л.В. Молдован, директора центру аграрних реформ в Україні, щоб звільнене від сільськогосподарської діяльності населення не тиснуло на міські ринки праці й не створювало соціального напруження і конфліктів, - це визначити напрями та важелі державної підтримки ефективної працезайнятості сільського населення, особливо його чоловічої частини з тим, щоб зменшити навантаження на сільську трудівницю, забезпечити певний рівень доходу сільських сімей, пом'якшити міграційні процеси, сприяти осілості сільського населення, особливо молоді.

Досвід країн із розвинутою ринковою економікою, зокрема країн Європейського Співтовариства, а також певні вітчизняні традиції й наукові розробки дають змогу визначити такі основні напрями державного регулювання зайнятості сільського населення:

- сприяння створенню робочих місць на селі,
- організація і фінансування громадським робот у сільській місцевості,
- підготовка та перекваліфікація безробітних.
- виплати допомоги через безробіття.

Таким чином, необхідна політична воля до активізації проведення аграрної й земельної реформ, оскільки подальше їх затримання сприяє поглибленню кризової ситуації в аграрному секторі, згортанню виробництва і загостренню соціальних проблем.